

Ք. Օ. Հ. Ա. Ն.

ՆԱԽԻՏԱԿԻ ՏՆՎՈՐԻԿ

ԸՏԻՏ 23

1856

1 ՅՈՒՆԻՍ

ՍԵՆՏԵՄԲԵՐԻ ՄՈՒԹԻՒՆ ՆԵՆ ՏԻՐ

Դ Ս. Պետրոս առաքեալ իգտամ էտիպ պիղէ տա-
խի ղայրէթ վերիւր քի Յիսուս Քրիստոսուն մալիւմա-
թընտա թարագդը պուլալըմ, հանի Յիսուս Քրիստո-
սուն տիւնեաճա եօփւր կէշիրմէսինէ վէ էսրաթընա վէ
խորհուրդլարընա էյի աշնա օլալըմ: Երբէթի ինսանինին
իլերիլէմէսի պունտա տըթ, զերա ինսան օլմաղա թէնեզ-
զիւլ էտէն Ալլահըն թէնպիհաթը վէ ախլագը վէ էմ-
սալի՝ ճէմի միլլէթ հագզընա շէրէֆ վէ աղամէթ վէ
գուտրէթ փունարը օլմուշ տուր: Ալագա՝ տիւնեաճա
պուլունան ճէմի միլլէթլեր պիրտէն՝ պիր միլլէթ ինթի-
խապ էտիպ օնա մուրաճաաթ էթմէլերի, վէ օնա խա-
րաճկիւզար օլմալարը, օլ միլլէթին արզուլատըղը իֆթի-
խարլարըն էն ազիմի օլտուղունա շիւպհէ եօզ տուր.
Ըաքին պու ղավղասըզ ֆիւթիւհաթ օնուն քիպրինէ էլ
է վէրիւր իսէ տէ՝ շիրքէթի ինսանինին իլերիլէմէսինէ հիւ

պիր ֆայտէ եթմէզ , Պունուն փունարընը վէ քեզըն-
 նիւ՝ ճէմի րէսիմէրին սահիհի օլան Յիսուս Քիրիստոս
 տա արամայը , քի ճէմի մարգարէու թիւնլարըն խիթամը
 վէ Ալահըն տիւննա հազընա գուրտուղու թէսալ
 փուրլարըն իճրասը վէ քէնտի վատլէրինին հասըլաթը վէ
 օրէնքին նիհայէթի վէ կիւնուհաքարլարըն Ալահըն գու-
 րըշմասը վէ թապիաթըն թէճտիտ օլմասը վէ ինսանլար
 ըլա մէլայիքլէրին պիլէշմէսի վէ ճէմի քեանլաթըն պա-
 ղը վէ խիւլասասը վէ մէրքէզի տիր . չիւն ճէմի մոխ-
 լիւզաթ պունունուլա քէնտի զաթլարընա տախիլ օլուպ
 ֆիքիր սահիպլէրի տախիլ՝ մէլայիքլէր վէ ինսանլար՝ պու-
 պիր թանէճիք քլաչնի հիւքմիւ ալթընտա պիր պիրիլլէ
 դարըշլար : Ա . Պօղոս առաքեալն տա իւքսէք թա-
 լիւմաթը պու տուր՝ քի տէմիշ . « կեօքտէ վէ եերտէ
 հէր նէ քի վար ըսա՝ ճիւմէսինի Յիսուս Քիրիստոս
 տա թէճտիտ եթմէք » (Լւկիս . ա . 10) :

» Սիգէ սիւալ էտէրիզ . հանկը գուտրէթքեանի
 գօլ տուր քի ինսանլարըն ճէհալէթ վէ զաիտ իթիգատ
 (աւելորդապաշտութիւն) կիպի գօյու գարանլըգտան
 չըգարըպ ալիա հազըգաթըն վէ ազիզ թալիւմաթլարըն
 ըշըղընա էրաիրտի : Լփէնտիմիզին վաղթընտա պէշլէ
 պիր փարլաք ըշըգ վէրէն՝ իլմին վէ զէնահաթըն վէ մա-
 րիֆէթին պիր եերէ կէլմէլէրն մի իտի , եօխսա նու-
 նուն սէպէպի Ալահանի պիր յառաջագիմութիւն մու-
 ուտու : Պու յառաջագիմութիւնու Տիւրքոսուն փանա-
 յիրինտէ մի արամայը . Աթինանըն վէ Աղէքսանդրիա-
 նըն մէքթէպլէրինտէ վէ տիւքեանլարընտա պուլունուր
 մու . ինսան դավմինին օլ տէրէճէ իլէրիլէմէսի պուրա-
 լարաւն մը չըգար : Տէյիլ մի քի Լփէնտիմիզին տիւննա
 իւզլիրինէ զուհր էթմէսինէ՝ վէ օնուն սաղ վէ թէսիրլէ քէ-

լամբարընա պունու համ էթմէլի . Պէլի . ճէփ քէմա-
լիէթին փունարը վէ քէօքիւ օ տուր . օ օլմայա ըտը
ինսանլար հալա պու կիւն էթլում հէօլկէսինտէ դալաճազ
ըտըլար . Տիւննա իւզէրինտէ կէզմէսինտէ՝ եօլու իււ
թիւնտէ ինսանը կիւնաճըլա եարալանմըչ պուլտու . մէր-
համէթլի էլինի օնա ուզաթտը . եարադարընը սարտը . վէ
օնա սէլաթ վէ րահաթ վէրէ պիլէճէք պիր . թանէճիք
եօլա օնու տախիլ էլլէտի . Իշտէ շիրքէթի ինսանիէ մախ-
տու օլան յառաջադիմու թիւնուն իլէրիլէտիճիսի : Շան-
ըտը սահհէ էլլէյէ տօղու իլէրիլէթտի . դալպլէրի
ֆազիլէթ եօլունա եօրիլթտի . ֆիքիրլէրի ճէհպէթանէ
մուզմազի հազըդաթլարա կէօթիւ րաիւ , քի Էլլահ էլ-
մինին մէհարէթի տիր :

« Օ՛ տուր քի մահհէ յառաջադիմութիւն թալիմա-
թընը քէնտինին պիսիհայէ իլմինին խազնէսինտէ սադ-
ըտըլ օլուպ՝ իճրա էթմէք իշիւն . տիւննայէ կէթիրտի :
Պունուն իջիւն առաքեալարըն սէրֆիրաղը՝ քի տիւննա-
նընտաէպ ու ախեազճա թէճտիաինտէ հազըր պուլուն-
տու , Յիսուս Քրիստոսուն իլմինտէ թարագզը պուլ-
մազ սըմարըր պիզէ , քի շիրքէթի ինսանինին իլէրիլէ-
մէսի նէտէն . իպարէթ օլտուղունու արամամըղաա նա-
նըլմայալմ :

« Վէ էկեր թէքմիլէն իսքեաթ օլմադ իսթեր իսէ-
նիզ , քի Յիսուս Քրիստոսուն մալիւմաթը պէնի տտէ-
մէ քէնտի էօմիւնիւ լայրզընճա կէշիրմէք իշիւն վէ
ֆաթիլեալարընը իտարէ էթմէք իշիւն նէ դատար մն-
ֆաաթըլը ըջօզ վէ մէհաթէթ վէ թէրպիէ վէրիր . ին-
սան օլան իշֆէնտիմիլին տիւննա իւզէրինտէ պուլուն-
տուղու վազըթաա սիւլիք էթալիլի եօլա տրդպաթ է-
տին : Էվլէլա ուֆադ տիլ չօճուզ կէօրիւր սիւնիւզ :

Ասղարէթ շէճրէնտէ պիր ֆագըը եվտէ . սուրբ Մա-
րիամա վէ սուրբ Յովսէփէ միւթի . օնարըն խապէր-
տարը վէ թեւելլիսի . Աեօրիւր սիւնիւզ քի Հոռմա
տէվլէթի թարաֆընտան նասպ օլան թահսիլտարէ քէն-
տի ֆագըրանէ վերիիսինի էտա էթմէյէ իթաաթ էտէր .
Քահանայապետին հուզըրուտա առէպանա տուրու-
շունու սէյր էտէրսինիզ . վէ օնուն քեթիւ հալլէրինէ
պէյնէմէզ իքէն տէ՝ մէսնէտինէ հագըշան րայէթտէ գու-
սուր էթմէմէք էօյրէտիր . Ինսանլարա էօյրէտիր քի
տէվլէթ հիւքիւմտարլարընա վաճիպ օլան ֆարիզէի զիւ-
մէթլէրինի էտա էթմէքտէն կէրի տուրմասընլար . Հա-
սըլլ քէլամ . Լաֆէնտիմիզին տիւննա իւզլէրինտէ գալտը-
ղը էյամըն հէր պիր տէվիրլէրինի թէճէսսիւս էտին . վէ
կէօրիւրսիւնիւզ քի ճէմի միւտտէթի էօրիւնտէ իթա-
աթը քէնտինէ նաֆագա կիպի թուլմուշ օլուպ առաք-
եալլարընա տէր . « պէնիմ թաամըմ օ՝ տուր՝ քի պէնի
կէօնտէրէնին րէյինի իճրա էտէլիմ » (Յովհ. Դ. 34) .
վէ ճէմի էթտիյի վէ չէքտիյի՝ պու ֆագիլէթին ուզու-
րունա տըր : Այլ պու թարիքիլէ տիւննա իւզլէրին-
տէ պիր իթաաթ վէ րայէթ մէքթէպի գուրտուր քի նիւ-
զամի ալէմին էքի տիրէկլէրի տիրէր , պուրնլար օլմատըզ-
ճա նիզամի ալէմ խարապ օլտուգտա հէր պիր շէյ օնուն
ուլա պիրլէքտէ երզըլըր վէ խարապ օլուր . վէ պիղէ
էօյրէտիր խաի քի՝ քիշի քիպրիէթինի գըրըպ կէրէք ֆա-
միլիաճատա կէրէք հիւքիւմէթճէտէ վէ կէրէք եկիղն-
ցիճէտէ ուլրուտունու թանըյըպ օնա միւթի օլմատըզճա
տիւննա իւզլէրինտէ սաատէթ վէ րահաթ վէ վազար վէ
ինսան պէյնինտէ յառաջագիմուլթիւն տէտիլլէրի շէյ օ-
լումալ . զիրա պու միսիլլու իթաաթ՝ քէնտի կիպի պիր
ինսանա մէնսուպ տէյիլ , իլլա Ալահա մէնսուպ տուր .

վէ պու օլմատրգճա՝ ինսան մապէյնիտէ նիզամ վէ իմքէ
զաճ օլմազ . վէ պու նլար օլմատրղը հալտէ յառաջագի
մու թիւն տախի օլմազ :

« Պուռնուն իչիւն՝ պին սէքիզ իւզ սէնէտէն պերի
քուաֆֆէի ճիհանն սուրէթի ակերէ թէպտիլ օլմազը
ճէմի խայրըն փունարը վէ պաշը օլան Յիսուս Քրիս-
տոսուն սայէսինտէ տիր : Օնուն հէր չէյէ դատրը օլան
մերամը՝ տինճէ վէ ակեւագճա եէնի պիր տիւնեա եա-
րաթար, նասըլ քի օնուն քելամը տիւնեանն ճիսմինի
խալզ էթմիշ իտի : Լկեր իլմի իլահի եպէտիլք տէրին
լէրինէ չէքիլէ իտի, վէ լուծֆէն վէ իհսանէն տիւնեայէ
թէչըրիֆ էթմիշ օլմազսա լուր, պէնի ատէմ քեաֆֆէթէն
դալաթ իթիգատ զէնճիրլէրիլէ պէնտ օլմուշ գալաճադ
լուր, վէ իլմ վէ ֆէյլէսօթլուզ նէ դատար իւքսէլսէլէր՝
պէնի ատէմին թարագզը պուլմազը վէ իլէրլէմէսի միւմ
քին օլմայաճադ լուր : Հալեա եէսիրլըր ըէղալէթի,
նիսվան թաֆէսինին ինսան սըրասընա սոյըլմամազ մի-
սիլ իւ ալադլանմազը, ինսանն քէնտինէ եագըչըր փա-
յէսինտէն աշաղը գալմազը, ֆասիտ մեզհէպլէրէ տաիր
այն իճրալարընն փիսլիյի, զինսքիարըզ պուլթու Լփ-
րողիաէնին վէ խըսըզըզ պուլթու Հերմէսին էօնիւն
տէ իպատէթտէ օլան պէնի ատէմ հալեա գալաճադ լուր,
Տիւնեանն պախլթընտան՝ ատալէթ կիւնէլինին շալգը
պու միսիլ իւ գարանլըղլարը տաղլթ տը : Լնճադ էկեր
էֆէնտիմիզին զիրի հիւքիւմէթինտէն իսեան էտիլ : օնու
քէնտի իլէրինաէն քիւլիէն տէֆ էթմ.ք մերամը իւ-
զէրինէ ճէմի ինսանլարըն իթթիֆազը միմքին օլա լուր՝
Լֆէնտիմիզ ինսան մապէյնիտէն ուզազլանտրգճա պէ-
նի ատէմ իւզէրինէ էօլթւմ կէօրկէլէրի եէնիտէն կայը-
չըպ օնլարը գապլամազա պուլայաճադ լուր : Վէ ինսան

գաւմի քէնտի թարիքինտէ մէքս օլունուպ՝ հեր ճիւղ
հոյէ միւպթելա օլաբադ վէ քապա ճէհալթ ղուլմո
ալթընա տիւշերէք տերին ույգուլա տալաճաղըտը :
Բուլի զէմնին ուզաք մահալէրինէ քրիստոնեայ տին
նի տաղըթմադա թալին օլան քարոզիչէր պիղէ թարիք
էթսինլէր, քի կիթտիքլէրի մահալտէ քրիստոնեայըգտան
մահրում պուլունան քիմնէլէր նէ՝ հալտէ տիրէր, օրա
բարտա նէ յառաջագիմուլթիւն պուլմուշար :

» Կէօրիւնիւր քի՝ տիւննանըն տալիադճա. թէճտիւ
տինի կէօրտիւքտէն աօնրա՝ Լաֆէնտիմիդին, մէվթինի
կէօրէն պիր զաթըն՝ « ֆիլ վադը պու Խախուլա՝ հոյտը »
տէյիւ շէհատէթինի (Մատթ. Իէ. 54) թէքրարլայըպ
պու աճալիպ թէպէտտիւլաթը իճրա էտէնին հագընա
սէյլէտիքլէրիմիդ քէլամարա նէթիճէ վերմիլի իտի . ղիւ
րա պու միսիլիւ թէճտիտէ Լալաճըն փարմաղը ոլմադ
լաղըմ կէլիւ . վէ էկէր պու՝ միւճիւղաթաղը պաշա չոգ
տը ըսա՝ պունտան պէօյիւք միւճիւղաթ օլամաղ տէր
Խ. Օգոստինոս : Հալեա պու կիւն չօգ մագուլ քիմ
սէլէր պու հիքմէթլէրի միւթալաա էտիպ հէյրան օլուր
լար, վէ էկէրէք մանգում էկէրէք ղայրի մանգում իպա
րէլէրիլլէ մետհինի նէշո ու իլան էտէրլէր : Լաֆին կէօյա
քի պու թէպէտտիւլաթէ՝ սէպէպ օլանը պիլմէք քէնտիւ
լէրինէ ղիւլ տիւր կիպլի՝ պէնի ատէմին իլէրլէմէսինի
մետհ էթմէլէրինին սըրասընտա պիր տէֆա օլուն Յիւ
սուս Վրիստոսուն իսմինի գալէմէ ալմաղար : Տիւնիւ
լէք մի տիր պու, միւտահանէ մի տիր . պիլմէյիլ :

» Ֆէյլէսօֆլուգ պալեալարընտա՝ ճէմի ինսանի ղը
յասարըն պուլուլթարընըն իշինտէ կիղէնիրլէր . վէ օ
րատա՝ Յիսուս Վրիստոսուն Լալաճըղընա ինանմաղոյա
ինանմալանըն օրթաարդոտա իքի թաքաֆա տա մէյիլ :

Կէօսթերմէյերէք տուրա՛ւ Կիլիկիէր զանն Կտերէք՝ պիր էւ
լէրինի քէնտի ազըլարընա Կիւփէնէն Սալիօնալ Լադլէրէ
վէ պիր էլլէրինի Ըլլահըն Իլհամընա թամ ինանան ուղղա-
փառլարա ուղատըրլար, Կեահ պիր թարաֆա տէօնէր-
լէր՝ Կեահ օ պիր թարաֆա. պիրինէ տէրլէր. հէր նէ
գատար զահիրտէն պէյան էթմէզսէմ տէ՛ սէնի տէրու-
նիմտէն սէվէրիմ. օ պիրինէ տէրլէր. սէնին ուղուրու-
նա հէր պիր շէյի ֆէտա էտէրիմ. Վէ քէնտի թուծ-
տուղլարը եօլա դայէթ պէյէնիպ՝ ասըլ ֆիքրլէրի հան-
կը թարաֆա զահիպ օլտուղունու պիլտիրմէմէյի ազիմ
ազըլըրըգ սայարլար: Վէ հէր նէ գատար պիզիմ տի-
նիմիզ տօղըու տուր տէյիւ իգտամ ու իթիրաֆ էտէր-
լէր իսէ տէ՛ եահ հերտիկօսլուգ եա՛ քիւլէին տինսիզ-
լէք շիւպհէսինի իւզէրլէրինտէն գալտըրամազլար: Սէճ-
հուլ էտփարլարըյլա տինտէն բուճու էթմէլէրինտէ՛
ազըլտան տախի բուճու էթմէյէ մէճպուր պուլունմուշ-
տուրլար: Վէ ալեանէն սահիհ տին թարաֆըրը թուծ-
մամալարըյլա՝ սահիհ ֆէյլէսօֆլուղա տախի քիր կէթի-
քիրլէր:

” Իշկէր պու ալիմէր ազըլանէ միւթալաարըլ վէ
տուարըլա վէ իւրէք թէմիլլիդիյլէ էֆէնտիմիզ Յիսուս
Քրիստոսուն մալիւմաթընտա իլէրիլէմիշլէր իսէ, վէ է-
կէր քրիստոնէալըղըն թէմէլէնի գուրան զաթըն Ըլլահ
օլմասընա իգքեալթ օլմագ պախթընա նայիլ օլմուշար
ընա, պու միսիլիւ իտարէ վէ միւտահանէ թարիքլէ-
րինի թէրք էթսինլէր. վէ պիզիմիլէ՝ վէ Արիփա ժողով-
քունուն ազիզ հայրապետլէրիյիլէ շու իթիգատը ալեա-
նէն թագրիր էթսինլէր, քի՛ “ Յիսուս Քրիստոս Ըլ-
լահըն պիր թանէճիք էփատը արը, ճէմի տէհիրլէրտէն
էվլէլ փէտէր Ըլլահտան թէվլիտ օլմա, Ըլլահտան Ըլ-

լահ, Կուրտան Կուր, հագ Լլահտան հագ Լլահ, տէ-
յիլ Լարաուրլմա իլլա տողմա. փէտերիլէ հէմզաթ (ի
բնութենէ կամ համագոյակից հօր), քի պիղիմ իշիւն
վէ պիղիմ խէլասրմըգ իշիւն կէօքլէրտէն Էնիպ ինսան
օլտու ։ Լշփէնտիմիզէ գարշը օլանյարըն սըռսսընա
կիրմէմէք իշիւն ալեանէն օնա թարաֆտար օլանյարը
պու նշանըլա թանըրըղ. պու աշիքեար վէ ճինասըղ
թագրիր՝ գալպիմիզի թէսէլլի էտէր. պիղիմ ինտիմիզ
տէ պու թագրիր՝ ագլը էրտիյինտէն մատէսինէ ինան
մայան Ուայիօնալիսդ մէզհէպինի ճան ու տիլտէն ին
քիար էթմէք Լէրինի թութար. վէ նասըլ քի զաիտ է
թիդատ (աւելորդապաշտութիւն) տին տէյիլ տիր.
տին պահսընտա ագլէ կիւվէնմէք տէ ագլը տէյիլ տիր.
Պէօյլէ ագլըսըղըգ նշանէսի օլան ագլը ինքեար էթ-
մէք՝ « Հիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզին մալիւմաթըն-
տա թարազըլ պուլուն ։ տէյիլ Ս. Պետրոս առաքեա-
լն քէլամընտա իշար օլունան յառաջադիմութիւն տուր ։

Ե.Օ.Ի.Ջ. ԲԻԹԵՊԼԵՐԷՆ ՍԵՀԻՀԼԻՅԻ

Պիլլնճի պապըն պագըլ ։

3. Թարիխի իսէվինին իքինճի տէհրինտէ զուհր
էտէն պութփէրէսթլէր վէ տին տիւշմէնլէրի տախի Ս.
Էւետաքանյարըն սահիհլիյինէ շէհատէթ էտէրլէր ։ Վէ
ճիւմլէսինտէն էվվէլ՝ իքինճի տէհրին նըսֆը վագըթլա-
լըրնտա զուհր էտէն Վիլսոս նամ պութփէրէսթ ֆէյլէ
սօֆու զիքր էտէլիմ ։

Պու քիմսէ՝ Եւթի՛- Ը՛ղս (սահիճ քելամ) իսմիջ-
լէ՝ քրիստոնեայարա գարշը պիր քիթապ ինշա վէ նէշը
էտիպ՝ Որոգինէս տախի պունուն րէտտինի եազմագ մի-
նասիպէթիյլէ, Կիլսոսուն քիթապը շիմթի պունուն-
մազ ըսա տա՝ պաշլըճա սէջլէտիքլէրի Որոգինէսին եազ-
տըղընտա տէրճ օլմուշ պունունուր: Վէ պու փարչա-
լար չօգճա օլուպ՝ աւետարանլարըն օտհիճիյինի Կիլ-
սոս թանրը բոր տէյիւ պիզէ գանտըրմագ իշին իգթիգա
էտէնտէն զիատէ տիր: Պու Ֆէյլէսօֆուն լաղըրտըլա-
րլնտոն շու տախի աննաշըլըր քի՝ քէնտինէ խասիմ ատա
էտիպ ծնլդա գարշը էյինէ գալէմ ալտըղը քրիստոնեա-
լար իւմիւմէն վէ ալէսէվինէ աւետարանլարը գապուլ է-
տէրլէր տէյիւ պիլիր իտի:

Կիլսոս պիր մահալտէ եազմըշ քի՝ քրիստոնեայ փա-
փազլարընըն եանընտա պազը քիթապլար կէօրտիւմ, քի
իշինտէ շէյման իսիմլէրի վէ հիքմէթ նագլիէթլէրի եա-
զմընը ըտը խօրեաթճա: Տիկեր պիր մահալտէ՝ հայլը
նագլիէթլէր քրիստոնեայաբա գարշը չըգարըպ՝ տէր քի,
ախէր շահալէրէ միւհիթաճիէթիմ եօգ: պունլարը առը
սիզին քիթապլարընըլտան ալմըշ ըմ: Վէ Որոգինէս
պունուն տէտիյի քիթապլարը՝ Եւետարանլարը աննար
(Ննդգէմ Կիլսոսի, Բ. 74). վէ Կիլսոսուն նագլ էթ-
տիքլէրի տէ ֆիլ չագը Եւետարանլարտան տըրլար: Ե-
լսէր պիր մահալտէ՝ Յիսուս իշին չօգ սէջլէյէճէրլէ-

1 Պու խոթալնա լուղէթ՝ Կիլսոսուն եազմըղըն-
աա փիկապլա լուղէթինէ մէնսուպ օլուպ, պիլմէյիգ քի
քիթապլարը եափանլարա՝ մը խօրեաթ տէմէք խթէմիշ,
քիթապլարըն լիսաննա վէ իպարէսինէ մի, Լաքի Լէ-
լէնօզուր քէնտի միլլէթլէրտէն օլմայանլարա վալմարօս
(խորեաթ) տէրլէր իտի:

րիմ վար ըտը՝ Լաթին ծնար հէր նէ գատար սահիհ իսէ-
լէր . վէ քէնտի չըրադարձնին ետգտըգլարնա մուղայիթ
կէլիրէր իսէ տէ , պէն ծնարը սարֆի նազար էտէրիմ
տէր (Բ . 13) : Այլ է Էանկէ՝ Լիոն լուղէթինի տախի ի-
շար էթմիշ տիր (Բ . 87) : Իմտի կելսոս պիզիմ Լւե-
տարանկարը թանրո ըտը տէմէյէ պուհտան զիատէ նէ
իսպտթ լազըմ . ալէլ խուսուս ծնու պիտիքտէն սօնրա՝
քի քրիստոննայ թայիմաթընա գարշը հէր նէ քի սէջ-
լէմիշ իսէ՝ պիզիմ Լւահանի քիթապլարտան կէնյա շէ-
հատէթ ալմիշ տըր . վէ Որոգինէս տախի սնա ճէվապ
եազտըղընտա՝ էօզիւրլէրինի պիզիմ Լւետարանտան ալ-
միշ օլտուղունու կէօթէրիպ եալքնըղ շունու գապահաթ
գօր քի տըգգաթըլա օգուհամըղ տըր : Պուհու տախի
խաթըրտան չըգարմայարմ քի՝ կելսոս Լւետարան լու-
ղէթինի միւլթրէտ (եպահան) գուլանըր . վէ պուհտան
աննաշըրը քի ծնուն վագթընտա Լւետարանկար ճիւմէ-
սի պիր քիթապ օլմուշ ուտու , տէմէք տիր քի՝ ազիզ
քիթապլարն տէֆթէրի եափըմըղ ըտը :

Պիզ պու մահալտէ հէր պիր Լւետարանկարն հադ-
ղընա Ալլտոուն շէհատէթլէրինի պըր պըր կէօթէրէլիմ
1 . Պու պութփէրէսթ ֆէյլէսօֆ տուրը Սատթե-
ոսուն Լւետարանըր թանրո ըտը շիւպհէսիզ , զիւր պու
Լւետարանըր պիրինճի վէ իքինճի պապընտա նազլ օ-
լունան՝ վէ ախէր Լւետարանկարտա պուլունմայան վու-
գուաթլարըր եէքեան եէքեան նազլ էտէր . մոզլարա գը-
լախա զուգ էտէն երլարըղ , մոզլարըր ինթլէհէմէ կէլ-
մէսինի , եէնի տօղան Լչֆէնտիմիգէ ուպուտէթլէրինի
իգհար վէ թագտիմ էթմլէրինի , Էերովդէսին տուլագ-
լարըրտան սագընորն տէյիւ խապէր վէրմէք իշիւն հրեշ-
տալըն Յոմէսիէ կէօրիւնմէսինի , ինթլէհէմտէն գու-

մալարնը վէ Յիսուսուն Սրբորտա միւթեմքիւն օլմա-
սընը . Պունչարտա տըղգաթա շայան չու վար քի պունչ
լարն ճիւմէսինի քրիստոնեայարն Քեհտարանըրդնտան
ալտըմ տեր Անլոս (Սրոգ . ընդգէմ Վելս . Բ . 74) .
Ըռաքնալարնն ինթիխապընը նազլ էթմեսինտէ՝ « պիր
շէհիրտէն սիգի դօվաըլար ըսա պիր ախերինէ դազըն ո
տէյիւ Լշֆէնտիմիզին սեյլէտիյի վէ սուրբ Մատթէո-
սուն (Ժ . 23) եազարղը քէլամը աւա գէրը էտէր : Քե-
զալիք Յուգանն խիյանէթինի վէ սուրբ Պետրոսուն
ինքնարընը Լշֆէնտիմիզին էվէլտէն խապեր վերմիւ օլ-
սուղունու . վէ Օւյթիւլիք տաղընըն պաղէսինաէ տուա
էթմեսինի . վէ « եա փետեր . էկեր գապիլ փոէ պու-
գատէհ պէնտէն կէշաին ո իշ . 39 . տէմեսինի նազլ է-
տէր : Քէզալիք Լշֆէնտիմիզին խաչ իւզէրինտէ էգէթի
արասընտա էօտ վէ սիրքէ վերիլմեսինի . վէ ըուհինի
թէշլիմ էթտիյի վագըթ վուգու օլան Տիքմէթերի .
Ճէմի ճիհանը գարանլըգ պասմասընը վէ աղիմ գէլգէլթ
Օլմասընը սուրբ Մատթէոսուն եազարղը կիպի գէրը է-
տէր . վէ պունչարտան մատէ Անլոս տէր քի Յիսուս
քնօրլարը վէ թօփալարը սաղալթար վէ էալիլերի աի-
րիլթաթի վէ Տիքմէթ վէ միւճիւզալթ կիպի կէօթմերերը
գուհր էտէճէք քեազիպ մեսիայարն կիլէճէյինի տափի
խապեր վերտի . վէ Յիսուս Վրիմաժա Նըսհըն էվաօր
տըր տէյիւ կէօթտէն նիտա օլունտու տէյիւ նազլ օլուն
մուշարը սեյլէր . վէ Լշֆէնտիմիզին տաղըն իւզէրինտէ
վերտիյի նասիհթլարն պիր դաչ ու սուլլերինի իրար
էտիպ՝ Պղատունն քիթապլարնտան չալմըշ վէ քէնտի
մալի կիպի սաթմըշ տէյիւ Տէրիան էտէր . վէ պու ու-
սուլլերին պաղըսընը քէնտի զըյապընա Մոփթեսին սեյլ-
լէտիլլերինէ մուշալիք կէօթմերեր . Սրոգ . ընդգէմ

Կենք. 2. 16. Կ. 18. 58. 61. Ը. 7. 8. Լէտի-
միգտէ պունճա իսպաթլար վար իբէն՝ Կելտոսուն սուրբ
Սասթէոսուն Լեւտարանընը թանրողընա չիւպհէ
գալըր մը:

2. Վադա սուրբ Սարկոսուն Լեւտարանընտան
ազ պիր շէյ ալըր Կելտոս, չիւն պու ագիզ հէր նէ վու-
գուաթ նազլ էթմիշ իսէ՝ էքսէրի օլ պիր Լեւտարանտա
տախի պուլունուրար, անճագ նէ վագըթ տէր քի Բը-
րիստոսու յարութիւն ալտըգտան սօնրա եալընըզ պիր
գարը կէօրտիւ. վէ օլ գարը տա չըկըն վէ տիվանէ
իտի. պու Լեւտարանըն, Ժշ. 5. 8, քէլամընը Է-
շար էթմիշ կէօրիւնիւր. զիրա Լեւտարանիչէրին իչիւն-
տէն եալընըզ պու տուր նազլ էտէն քի Լշֆէնտիմիղին
ազիզ թէկինի պահարլամագ իչիւն գերեզմանա կիտէն
գարըլար հրեշտակը կէօրտիւքլէրինտէ օլ տէրէճէ գօրդ-
տուլար, քի չըլտըմըշ կիպի օլուպ սէյլէտիքլէրինի
պիլմեղէր իտի:

3. Ս. Ղուկասըն Լեւտարանը տախի Կելտոսուն
մալիւմիւ իտի: Պիր մահալտէ Կելտոս՝ Լշֆէնտիմիղին
սիլսիլէսինին տէֆթէրինի գայտ էտէնլէրին զահթէթինի
համագաթ աւտ էտիպ աճընըր. չիւն էվատտուն փէ-
տէրէ էնսապընը նազլ էտէրէք Լգամատագ չըգարըլտր
Վէ պու էնսապ եալընըզ սուրբ Ղուկասըն Լեւտարա-
նընտա պուլունուր, քի Լշֆէնտիմիղին սիլսիլէթինի Լ-
գամա տագ չըգարմըշ տըր. Ղուկ. Գ. 23. 35:

4. Ս. Յովհաննէսին Լեւտարանըն տախի հազը-
րընտա օլտուղունիւ Կելտոս չօգ մահալտէ աննաթմըշ
տըր: Քէլամուլահըն Լլաւ հվատըր աւտ օլունմուշ
օլտուղունու՝ քի եալընըզ պունուն սուրբ Լեւտա-
րանընտան ալընըր, պու պու թփէրէսթ ֆէյլէսթ զիբը

էթմիշ . վէ Լշֆէնտիմիզ խաչ իւղէրինտէ իքէն պէօյ-
րիւնտէն չըգան սույու . վէ նաարն Լշֆէնտիմիզտէն Լշ-
լահ օլտուղունա իսպաթ՝ միւճիւղաթ մաթլուպ էթմէ-
լէրինի նազլ էթմիշ տիր . վէ պունչար պու Ս . առաքեալ-
տա պուլունուրլար . « . 1 : ԺԻ . 34 : Բ . 18 : « Լճ-
լահն էվիտուր իւքսէքտէն կէլմիշ տիր » Թապիրինի տա-
խի եազար . վէ տէր քի՝ քրիստոնեայտրնն գալիկնճէ՝
Յիսուս Քրիստոս օլաճաղլարը էվլէլտէն պիլմիշ վէ
խապէր վէրմիշ իտի . վէ Լշֆէնտիմիզն հաղգընա ԸԼԸԳ
վէ Էօֆիւր լուղէթլէրի մախսուսէն իսմ օլմաչ կիպի
թու թուուղունու զէքր էտէր . վէ պու նազլիէթլէրին
վէ Թապիրլէրին ճիւմլէսի սուրբ Յովհաննէսին Լւեաու-
րանընտա պուլունուրլար . Յովհ . Գ . 31 : Ը . 23 : ԺԷ :
վէ պունուս Լւեաուրանընն սահիհլիյի հաղգընտ
Կիլոստան ալընան իսպաթլարըն գուվլէթինի գըրմազ
իսթէտի Պրէնայտր . լաքին աաճոնլարը օլ գատար թիւ-
րահաթ նէվինտէ վէ գուվլէթսիզ տիրլէր քի՝ զէքր
էտիպ գարչըրդ եազմազ զահմէթինի տէյմէզ տէր
Կլէր նամ ալիմ :

Պրոփիւրուն շէհատէթինի տախի մեղքիւր ֆէյլէսօ,
ֆուն շէհատէթինին եանընա ալա պիլիրիզ . զիրա պու հեր
նէ գատար աւետարանլարըն իչինտէ եաղըլան նազլիէթլէր
իւլան տըրլար տէմլէ գապիհէն ճէաարէթ էթմիշ իսէ
տէ . պունչարը եաղանչար Յիսուս Քրիստոսուն չըրոգ-
լարը վէ առաքեալարը օլտուղունու ինքիար էթմէմիշ
տիր . Յուլիանոս ուրաղողու տախի պունչարըն որրու-
սընա ալա պիլիր իտիք . քի եէտիմիզտէ օլան աւետարան-
լար սահիհէն Սարթէոսուն վէ Սարկոսուն վէ Պու-
կաօըն վէ Յովհաննէսին գալէմլէրինտէն չըգմա օլտու-
ղունու ինքիար էթմէզ : Քազաթ չիւն Պրոփիւր՝ Լշ

Ֆենտիմիդին իւշիւնձիւ տեհրնտե, վէ Յուրիանոս
տեօրտիւնձիւ տեհրնտե զուհուրա կէլմիշտիրէր. վէ
պիզ՝ Լշֆենտիմիդին վէ առաքեալարուն տահա եագրն
վագըթլարնտան սէօյլէտիյիմիզի իսպաթ էթտիք,
պուշլարա իհթիւաճըմըզ քալմատը:

ՀԵՅԼԵՐԸ ԴԵՐԱՐ ՕԼԵՆ

ԻԾԹԻՐԱԼԱՐԱՆ ՆԱԳԻԼ

Պիլիմի պագրն պագրը:

Յուհան մանագկերոցի հեր նէ դատար կաթու
զիկոս մէսնէտինէ վէքեպէթ էթտի իսէ տէ՝ կէրէք քէն
տի վէ կէրէք թարափտարլարը պիւրլէր իտի քի՝ միւ
լէթ իշինտէ տէվամ ետէճէք գատար նուֆուզու եօզ
ուտու. վէ եափտըզը ժողովք քէնտի իամիյլէ գայտ
օլունուրսա իթիպար պուլմայաճաղ ըտը. պունու ն իւ
շիւն հիյլէ եօլունա սափմազ մինասիպ կէզրիւնտիւ:
Մանագկերտ ժողովքունու նագլինի Յուհան մանագ
կերոցի քէնտիսի գալէմէ ալտը. վէ մուգատալմէ նէ
վինտէ պիր շէյ տախի եափըդ՝ Բաքկէնին կիւնիւնտէ
զան Վաղարշապատ ժողովքույա՝ Նիրսէս Աշտարակեցի
նին Պուլին ժողովքունու պիր պիրինէ գարըշտորտը:
Լշդրին կիւնիւնտէքի Վարին ժողովքունու տախի նագ
լինի իսթէտիյի կիպի. էյրի պիւշրիւ եթզաբազ էօյլէ

կէօսթերմէք իսթէտի քի Եղը եսքի ժողովքարըն գա-
րարըն պօզմուշ, վէ քէնտիսի Եղըն ժողովքունու
րէտտ էտիպ եսքիյի թէճտիտ էթմիշ տիր :

Վէ չիւնքի Ներսէս Եփնոզ կաթուղիկոսուն իլք
վազըթլարընտա Վաղկեդոնա զըտ օլտուղու ագտեմ
ճէ նազլիմիղտէն աշիքեար կէօրիւնիւր, իՏթիմալ քի
Եղըն գօլտուղու Յովհան Մայրագոմեցիի պու կա-
թուղիկոս նանընա չաղըրըպ իթիպար էթմիշ տիր. վէ
սօնրա Վաղկեդոնա միլի կէօսթէրտիյի իչիւն միղէթ
պէօյիւքէրինին թէշվիքիյլէ թէնոդորոս Ուշտունի կա-
թուղիկոսու ֆիդար էթմէյէ մեճպուր էթտի իսէ՝ նէ-
րին վէքեալէթէն նասպ օլունան Յովհան մայրագո-
մեցի օլա՝. վէ պէլքի Մանագկերտտէ տօղմուշ օլմա-

1. 2. Սիքայէլ Պարմ. 2այ. 2ար. Բ. էր.
353. 354. տէր քի պաղըլարը պու Յովհան մանագ-
կերտցիի Յովհան մայրագոմեցիիլէ պիր զանն էթտիլէր
վէ տէտիլէր քի Աոմիտաս կաթուղիկոս պունու կաթու-
ղիկոս վէքիլէ էթմիշ. « Ոմանք ՚ի պատմագրաց զայս
Յովհան մանագկերտցի շփոթեցին ընդ Յովհաննու
մայրագոմեցւոյ. և ասացին՝ թէ Աոմիտաս կաթուղիկոս
կացուցեալ էր զնա տիղապաճ աթոռոյ ո. Լաքին Աո-
միտաս կաթուղիկոս Եղրտան էվիլէ իտի. վէ էկէր Աոմի-
տասն կիւնիւնտէ մայրագոմեցի վէքիլ նասպ օլտու ի-
սէ՝ սօնրալարտա փայտիսնտէն տիւշմիւշ օլմալը. զիրա
Յովհաննէս կաթուղիկոսուն նագլի միւճիւպիւնճէ Եղ-
րին կիւնիւնտէ մայրագոմեցի պէօյիւք լուսարար ըտը.
քի չէր նէ գաաար պէօյիւք պիր մանսուպ ուսա տա՝
կաթուղիկոս վէքիլէ օնտան պէօյիւք տիւր: Օնուն ի-
չիւն մայրագոմեցիին Աոմիտաս կաթուղիկոսուն կիւ-
նիւնտէն վէքիլիյէ նասպը ինանըլըր շէյ տէյիլ տիր.
անճադ մանագկերտցի տէնիլէն քիմնէ մայրագոմեցիլէն

արյա՝ օլ տէֆա Մայրադոմեցի իսմինի թերք էտէրէք
 Մանաղկերտցի էլզապընը ալմըլ օլա . զիրա Մայրագո-
 մեցի իսմի տէ հիճվէն քէնտիսինէ իլզա օլունմուշ ու-
 տու : Այդը կաթուղիկոսուն հուզուրունտան գովուէ
 տուղունտա Յովհան Մայրոյ վանք տէնիլէն վանքալէ-
 քիլտի . կաթուղիկոս անուն օրատա տախի րահաթ
 սուրմասըղընը տույուս գովտուրտու . վէ էմը էթտի
 քի՝ օլ վանքըն իւզերինտէն վանք իսմինի դալտըրըս
 ճերինէ Գոճ լուղէթինի գոմալըրա՝ քի ախըր տէմէք
 տիր , Մայրոյ վանք տէնէճէյինէ Մայրոյ գոմ եախուտ
 Մայրագոմ տէնսին . վէ քէնտիսնէ տէ մայրադոմեցի :
 Պէջլէ պիր մաղլէզ՝ Յովհանըն փէք խօշանաճաղը օ-
 լամաղ ըտը . վէ էկէր թահմինիմիզ սահիհ իսէ՝ էվվէլա
 “Արսէս Ը ինող վէ պատէհու թիւողորոս Որչտունի վէ
 տիկէր րուուսայի միլէթ պունա իթիպար էտիպ փայէ
 վէրտիքէրինտէ՝ անա քիւչիւքիւք օլան Մայրադոմեցի
 իսմինի Յովհան քէնտիսի պիր շէյ սէյլէմէսէ տախի՝
 զալտըրմաղը վէ Մանաղկերտցի տէմէյի հասս էլ ի-
 ճապ տահա մինասիպ սայաճաղար ըտը : Թուրթուղու
 իշլէր տախի մայրագոմեցինին սապըգալարընա պէնդէր :
 Մայրագոմեցի քէնտի եափտըղը քիթապլարը քէնտի իս-
 միլէ նէշը էթմէտի . Մանաղկերտ ժողովքունուն նաղ-
 լինի եափան տա քէնտի աղընը գոմազ : Մայրագոմե-

պիր օլտուղունուն զիտտէ իհթիմալի վար , նասըլ քի
 սէօհպէթիմիլին օրրասընտա սէյլէյէճէյիզ :

2 . Մանաղկերտ ժողովքունուն նաղլինտէ թէք-
 րար վէ թէքրար՝ “ ինձ Յովհաննիսի շնորհեցաւ աթու-
 կաթուղիկոսութեան . . . ևս Յովհաննէս կաթուղիկոս
 հայոց այսպէս սահմանեցի . . . ևս Յովհաննէս կաթու-
 ղիկոս այսպէս կանոնադրեցի ” կիպի սէյլէմէլէրինտէն

ցի քէնտի ֆաօիտ իթիգատընը դուվլէթէտիրմէք ի-
չիւն՝ Լշֆէնտիմիղին չարչարանք կէճէսի գտն թէրլմէ-
տինի Ս . Լուսաւորիչ քիթապլարընտա շէքը էթմէմիշ
տէյերէք քէնտի ինքնարընա օլ աղիզ հայրապետի տէ
իլհազ էթմէք իսթէր իտի : Մանաղկերա ժողովքու-
նու եափան տա քէնտինտէն էվլէլ Քաղկիդոն ժողով-
քունու դապուլ էթմէյէն կաթուղիկոսարը քէնտի ֆիր-
րինէ իլհազ կէօթէրիւր իտի . հալ պու քի՝ կերէք Քաբ-
կէն , կերէք Վերսէս Եշտարակեցի , կերէք Երրահամ
կաթուղիկոս , մէղքիւր ժողովքուն սահիհ հալինի պիւ-
մէյերէք վէ Վեստորական զանն էաերէք րէտտ էթտի-
լէր . Մանաղկերտ ժողովքունտան էվլէլ իթի կաթու-
ղիկոս , Եղը վէ Վերսէս Ելինող , թաստիգ վէ գա-
պուլ էթտիքտէն սօնրա՝ Յովհան մանաղկերտցիլին գա-
պուլ էթմէսի Քարկէնին վէ Վերսէս Եշտարակեցի-
նին վէ Երրահամըն գապուլ էթմէսին պէնղէմէղ ի-
տի : Քաղկիդոն ժողովքունուն տին մատտէսինտէ վէր-
տիյի գարար ժողովքա թէֆտիշ օլունու պ ամմէնին

գապիլ տիր մանաղկերտցի իսմինի կիզլէմիշ տէտիյիմիղ
պաղըլարընա եալան կէօրիւնէ : Լաքին ժողովքու եա-
փանըն պու միսիլիւ եաղմասը տա իսմինի վէ քիմ օլ-
տուղունու կիզլէմէք կիպի պիր շէյ տիր . չիւնքի ժո-
ղովքու եափան կաթուղիկոս տէյիլ իտի . վէ Յովհան-
նէս իսմինտէ կաթուղիկոս պուլմազ իչիւն՝ Երրահամ
կաթուղիկոսուն կիւնիւնտէ Հայաստանըն Բուս հիս-
սէսինէ կաթուղիկոս օլան Յովհաննէս Քաղարանցիտէն
սօնրա պու ժողովքա տազ ախէրլինի արամազ նաֆիլէ
զահմէթ տիր : Վէ պունունուլա ժողովքու եափան վէ
նաղլինի եաղան քիմ օլտուղու պէլլիսիզ դալմազ մէրա-
մըլլա սախտէ իւնվան զօմազ՝ քէնտի աւրլ իսմինի կիզ-
լէմէք տէմէք տիր :

մայիւմի. օլտու գտան սօնրա սնու գապուլ էթմէմք. նուն քանէ թիլէ րէտտ էթմիցի մէզէն պէ մէյլ էթմէք կէօսթէրիք. Վ է հաթտա՝ Յովհան մանապկերտցի եախուտ Տիկորեցի, խթէր վեճհի մէշուհ իւզրէ մայրագոմեցի օլտուն, իսթէր ակէր պիր քիմնէ պտուն. Ս. Յովհան Օձնեցի հայրապետիկոն 726 թարիստէ Դուին շէհրինտէ էթմիցի ժողովքտա Յուլիանոս Եղիկառնացի նամ հերետիկոսուլա վէ սնուն թէվապիսիյա է Յովհան Տիկորեցի պերապէր ալարագ նըզվլ էթմի: Վ է Տիկորեցի՝ մէզքիւր Սանապկերտ ժողովքունու թէրթիպ էտէն զաթ օլուպ, ժողովքա վէ Ս. Յովհան Օձնեցի կիպի պիր հայրապետտէն Յուլիանեան հերետիկոս մագամընտա նըզվք ալթընա տուլ:

1. Յովհան Տիկորեցիին Դուին ժողովքունտա նըզվք ալթընա տիւշմէսինի Սարկաւազ վարդապետ նազլ էտէր շու քելամարրլա. « Ի նոր քաղաքի եղև ժողով Ի սուրբ կաթուղիկէն. յորում որոշեցին զՅովհան Տիկորեցին. և էր թուականն հոյոց ճՀԳ. իսկ յեղցն Ի վիրապէն սրբոյն Դրիգորի՝ ամբ ՆԳ. և Ի թարգմանութենէն հայ գրոյս՝ ամբ Յ. Դ: Նոր քաղաք տէմէսինտէն՝ ժողովք Վաղարշապատտա օլմուշ կիպի կէօրիւնիւր. յաքին Ս. Յովհան Օձնեցիին ալթոռու Դուինտէ օլմարրլա՝ ժողովք տախի սնտա օլմուշ տուր տէյիւ թահմին էտէրէր ակէր պատմիչէր: Թարիսիսի տէ Սարկաւազ վարդապետ ճՀԻ. դօր, քի Լշթէնտի վիցին 723 թարիսի օլուր. ակէր պատմիչէրին գալլինձէ՝ Յուլիանոս Եղիկառնացիէ գարշը օլան ժողովք ճՀԷ թարիսիմիպտէ տէր: Վարդան պատմիչ տէ Յովհան Վաղարշապատցիին չըրաղը Սարգիս իչիւն տէր քի Սանապկերտ ժողովքունտա Յուլիանոս Եղիկառնացիին քիթապլարընը թէրճիւմէ էթմի. « թարգմանեցան

տիւքտէն սօնրա՝ ճուռն թերթիպ էթտիյի ժողովքուն
հիւ լազըրտըսը օլմադ : Աէ մալեմ օլա քի՝ Յուլիա
նոս Ըղիկառնացի՝ Էֆենտիմիզ սահիհ թէն ալմատը
տէյէն հերետիկոսարաան օլուպ՝ պու մեղհէպիլէ տիւեր
էյրի պիւյրիւ թահմիւեր յախի դարըտըրմըշ ըտը :

Ներսէս Ընողտան սօնրա Ընտտաա վէ Իտայէլ
կաթուղիկոսլար Վաղկիզոն ժողովքու լազըրտըսը էթ
մտիւեր : Օնլարտան սօնրա Սէ Սահակ Չորտիօրեցի
կաթուղիկոս օլտու : Պունուն հազդընա Կանոնգիրքին
պիր քէօշէսինտէ պիրիսի շէօյէ պիր շէյեաղմըշ : Իում
լարըն ճէմի շէհիրլերինտէն վէ Քէմէքէթլերինտէն վէ
Հոռմատան վէ Հայլարտան վէ Կիւրճիլերտէն վէ Ըլ
ունալարտան Յոստիանոս պէօյիք փատիշահն (իմքէ
րաթօրուն) էմիլլէ Հայլարըն Սահակ կաթուղիկոսույ
լա պիրլքաէ աղիզ վէ Ըլահա տըպ (աստուածասէր)
ժողովք ճէմ օլունտու . . . ճէմի էսկի հերձուածողլա
րը նզովըլ էթմէք իշին . վէ էվիլա Սարկիոնուն վէ
Ըրտեմնուն վէ Սանթքեցինն վէ Պօղոյ Սամսատցի
նին վէ Սալեգոնուն մեղհէպլերինի վէ Էսուն տունա
րլնը , վէ Ս . Ըաքիալլարըն վէ Ս . Ժողովքուն քա
րողութիւնունտան տիշարը սէյլէյէն ճէմի հերձուածող
լարը նզովքուլա եկեղեցիտէն իֆրաճ էթմէք վէ եապան
ճը կիպի թութմադ իշին » 1) : Աէ սօնրա տեր քի պու

ի հայս գիրքն Յուլիանեայ Ըղիկառնացույ ի ձեռն
Սարգսի ի ժողովք Սանտղիկրոսի » : Պու ճիւմէտէն
կեօրիւնիւր քի՝ Յուլիանոս Ըղիկառնացիին վէ Հոմ
հան Սայրապոմեցինն վէ Սանտղիկրա ժողովքունուն
Աէ Յովհան Տիկորեցինն պիր պիրլերիլէ չօգձա փշ
նասիպէթլերի վար . վէ Տիկորեցի վէ Սայրապոմեցի
պիր ատամ տէյիլ իսէ տէ՝ հերետիկոսլա գըրըլ պիր տիր :

Ժողովքատա գարար վերելտի քի սուրբ Ծնունդ տօնու
խըմբուծիւնու Գեկտեմբեր 25տէ օլմասըն . Յայտնու
ծիւն վէ Կերտուծիւնուրտ պիրտէն Յունվար 6 տօ
օլսուն . վէ Տեառնընդառաջ քեզալիք Փետրվարըն 14
իւնտէ օլսուն . վէ սուրբ Պատարագաա նշարա մայա
գարըլմասըն վէ շարապա սու գօնմասըն . Պու ժողովք
կէօյա Էրզնուրիւմտէ օլմուշ . վէ Գրիգոր Տաթեւացի
(Հարցմանց . Էր . 544) վէ Ղազար Տաշկէցի կաթու
ղիկոս (Գրախտ ցանկալի . Էր . 322) զեքրէտերլէր . Պա
գաթ էհլի տըզգաթ պիր քիմնէ կէօրէրէք քի պու ժո
ղովք Յուստիանոս կիպի քէնտի քիլեսէսինին ատէթլէ
րինէ մայիլ պիր Րում իմքերաթօրունուն էմրիլլէ օլմուշ .
վէ Րում միլէթինաէն վէ Հռոմատան վէ Աիւրճիլէր
տէն ատաճար վար ըմրշ , վէ Ճիւմէսի պիլ իթթիֆագ
Լէնուն աումարընը տա տիկէք հիրտիկոսլարըլա պիր
սըրայա դօյուպ նըղվըուլա րէտտ էթմիշլէր . վէ Րում
վէ Լաթին քիլէսէսինին ատէթլէրինի թէրք էտիպ Հա
յոց եկեղեցիսի ատէթլէրի միւճիւպինճէ Ծնունդուն
վէ Տեառնընդառաջըն կիւնիւնիւ , վէ Րումար սուրբ
Պատարագաա մայալը էքմէք դուլանմաղը վէ Րումար
վէ Լաթինլէր սուրբ Պատարագըն շարապընա սու գաթ
մաղը թէրք էթմիշլէր վէ Հայարա ուլմուշար , չափուգ
աննար քի պէօյլէ պիր ժողովք՝ հիքեայէ նէվինտէ սիւզ
մէ պիր շէյ տիր . պունուն իչիւն պու խուռուստա
սէօզ ուղաթմագ տէյմէզ :

Սուրբ Սահակաւան սօնրա Լշդիա կաթուղիկոս օ
թուրտու . վէ նասըլ քի Էրրահամ կաթուղիկոսուն կիւ
նիւնտէ Աիւրիոն Աիւրճի կաթուղիկոսու , քեզալիք պու
նուն կիւնիւնտէ տէ Էղուանլարըն Աերսէս կաթուղիկո
սու Վաղկեզուն ժողովքունուն իթիգատրիտա աօղըու

տինէ՝ գարշը պիր շէյ օլմառըղնը թաստիգ էտիպ գապուէ
էյլէտի վէ ժողովուրդունա տա գապուէ էթտիրմէյէ չա-
ւաշտը : Այս միտիլիւ հարաքէթտէ հալիյլէ ճէմաաթտ
դուլուլէ վէ ֆէսաա օլուր ուտու : Հայ կաթուղիկոսու
Աղուան կաթուղիկոսունա եազտը քի պու սէվաաաան
վազ կէչսին : վէ տիյնէտէմէտիյինտէ՝ Արապ հիւքիւմէ-
թի խալիֆէսինէ շիքեայէթ եազտը քի Աղուան կաթու-
ղիկոսու Րուսթաթաթնա մէյիլի տիր : Խալիֆէ Անր-
սէս կաթուղիկոսու վէ Աղուան գրալիցաաընը հուզուրու-
նա ճէլպ վէ թէֆտիշ էթտիքտէ պիր ճիւնհա պուլամա-
յըպ թէքտիր էթմէտի իսէ տէ՝ վէթանլարնա սվտէթէ
րուխսաթ վէրմէտի : Այս օնպէպիլէ Աղուան տիյարն-
աա գու հր էտէն ֆէսաաթ թէսքին էթմէք իշիւն Աղիա
կաթուղիկոս ժողովք էթտի Աարաա շէհրինտէ : վէ
Անրսէսին եէրինէ Աիմէնն իսմինաէ պիրինի Աղուանլարա
կաթուղիկոս ձէննագրիլ էթտի : Հրապիտցի նաւմէշ հուր
ալիմին չորաղլարնտան պիր գաշը , Հերման , Տրդատ , Ա-
ղարիա վէ զայրըլարը Աղիա կաթուղիկոսուն թուրթու-
ղու իշէ պէյէնմէյիպ՝ Քաղկէդոն ժողովքունուն իթիգա-
տընտա պիր գուսուր եօգ տուր տէյիւ չալ էթմէյէ պաշ-
լատըլար : Եթին կաթուղիկոս պունլարն տա սէսին քէս-
տիրմէսինն գօլայընը պուլտու : Անճագ օնլար մատտէնին
սահիհինի կիզլիտէն օնա պունա սէյլէրլէր իտի : Աղիա
կաթուղիկոսուն ֆիքրի Քաղկէդոն ժողովքու հազգընա
թաղլիթ օլմուշ ուտու իսէ տէ՝ հարաքէթլէրինին շիտ-
տէթինն պաշլըճա սէպէպի բօլիգիքայէ տույի միւլհազա
լար , վէ Րուսթաթըլա պու խուսուստա իթթիֆագ էթմէ-
նին Արապ հիւքիւմէթինէ չիքքին կէօրիւնմէտի օլտուզու
աշէքեսար տըր :

Աղիատան սօնրա սուրբ Յովհան Օձնեցի կաթու-

ղիկոս օրոն . վէ պու աղիկի հէր նէ գատար պտղը ա-
րը Քաղկեդոն ժողովքունա զրա զանն էտերլէր իսէ տէ՝
սուրը Գրիգոր Տղայ կաթուղիկոս վէ սուրը՝ Անթես
Լամբրոնացի ծնուն մուղայիրին շէհատէթ էտերլէր . վէ
սուրը՝ Անթես Ընորհալի թէորիանէ նամ Գում ֆէյ-
լէսօֆուլա միւքնալէմիսինտէ՝ օլ ժողովքուն իթիգա-
տընը պու աղիկ գապուլ էթմիչ տիր տէյիւ շահատէթ
էթտիքտէն մատտէ՝ Ընորհէմ Երէն-ն-Լուկանայ քիթապը-
նըն տա պիր Էօրնէյինի ծնա վէրիր . Պունուն իչիւն պու
աղիկ Տայրապետին հաղգընա ուղուն սէօյլէմէք լաղըմ՝
տէյիւ :

Պունուն խալէֆի Գաւիթ կաթուղիկոսուն կիւ-
նիւնտէ Ստեփաննոս Սիւնեցի Ըսթամպոյտա պուլու-
նուպ՝ Գում պատրիարքը Գնրմանոս պունտ ճէպը էտեր
իսի քի՝ Քաղկեդոն ժողովքունու գապուլ էթմիւն .
Ստեփաննոս ճէվապ վերտի . իթիգատճա մադպուլ տուր
Փաղաթ իսմի միլլէթ իչինտէ չիրքին իշիտիմիչ օլտապ՝
պէնիմ պուրատա օնու գապուլ էթմէմտէն պիր շէյ հա-
սըլ օլամազ . իւմիւմի միլլէթ գապուլ էթմէլի . եօխսա
վիլայէթիմէ ալտէթիմտէ պունուն իչիւն սըգընտը չէ-
քերիմ . Գնրմանոս պունա գանըպ՝ իւմիւմի Հայ միւ-
լէթինէ պիր մէքթուպ եազտը : Պունա ճէվապ եազմա-
ղա քիմսէ միւհիմ էտինմէտի իսէ՝ Ստեփաննոս Սիւնե-
ցի՝ քի մէգքիւր մէքթուպու քէնտի կէթիրմիչ իսի Հա-
յաստանա՝ ճէվապընը տա քէնտի եազտը կէնտէրտի .
Սօնրա՝ Վանական վարդապետին նազլինճէ՝ ախէրլէրի
պու մէքթուպուն սօնունա Քաղկեդոն ժողովքունա
գարչը պիր ազ նապէճա քէլիմթ իլալէ էթմիլլէր 2) :

1. Սուրը եւ Ըստուածաէր ժողովոյն որ ժողո-
վեցան յամենայն քաղաքաց եւ յաշխարհաց Յունաց եւ

ի Հորվմա, ի Հայոց եւ ի Վրաց եւ յԱղուանից,
եւ մեծին հրամանաւ թագաւորին Յուստիանայ, հան-
գերձ կաթողիկոսաւն Հայոց Սահակաւ . . . նորովն
զամենայն հերձուածողսն զառաջինս. նախ առաջին՝ զա-
ղանդն Սարկիոնեայ, եւ զաղանդն զԱրտեմիոնի, եւ
զաղանդն Սանիքեցոյն եւ զաղանդն Վաւրսի Սամոս-
տացոյն եւ զաղանդն Արիսի եւ զաղանդն Սակեդոնի
եւ զտոմարն Աեոնի եւ զամենայն հերձուածողսն՝ որք առ-
տաքոյ սուրբ առաքելոցն քարոզութեան եւ սուրբ ժո-
ղովոյն են ասացեալ, եւ արաաքս ընկնեալ եկեղեցւոյ,
եւ օտար համարիլ (Կանոնգիրք. գլ. 18. ի վերջն).

2. Ի գալ Ստեփաննոսի Սիւնեցւոյ՝ ետուն յուղի-
յաղաքս Հայոց. այլ ոչ որ պատասխանոյ փոյթ չա-
րար. ինքն գրեաց. բայց մինչեւ յայն տեղին, թէ սերմա-
նողք այսոցիկ ի հանդերձնայն ունին զպտուղն. Իսկ զայն
որ նախատինքն է, այլք են գրեալ (Վանական վարդապետ)

ԲՐՕՂԷՍԻԱՆԵՐԻ ԼՆ ՍՕՆ ԳԵՐԵՐԸ

Կէչեներտէ պիր բրօղէսդան զաղէթաւը՝ բրօղէս-
դանըղըլա տինսիզլիյին պիր պիրինէ եազըն կէօսթերիլ
մէսինի պիր եէրտէ օգույուպ ճանը սրգըլմըլ. նէ մի-
նասիպէթի վար տէմիշ, քի պիզ սուրբ Աշտարանտան
այրըլմազ ըգան պէսլէ պիր իթթիրա հագգըմըզա սեօյ-
լէսին վէ ինանըլսլն. Պունուն րաճօնճա ճէվապը վար
ըսա տա՝ վուզուաթտան էմալ կէօսթերմէք հէր քէսի
գօշայ գանսորըր օլաուղու իչիւն պուրատա պիր շէյ
նազլ էտէրիմ:

Նեմցէստան իչինտէ բրօղէսդան փօսիլար իսմիլէ
պիր բրօղէսդան շիրթէթի (ընկերութիւն) վար. Պուն-
ւար 1855տէ Սոյիս 15տէ՝ Ընհալդ Քեօղէն տուգա-
լըղն Քեօղէն շէհրինտէ պիր մէճլիս էտիպ՝ մէճիս ա-
ջըմաորնաա ֆիշէր քարոզիլ բրօղէսդանըղա չօղ պէյէ:

նիր քի՛ սատէ վէ գարըշըղը ագըլ սերպէստիէթինէ
եօլ աշըրլ : Վէ տէր . « քրիստոնեալար եկեղեցիէ ույ-
մալը տէյիլ , եկեղեցի քրիստոնեալարա ույմալը . նասըլ քի
էօլիւլէրի մէզարա վէ թապուտա տէյիլ , իլլա մէզարը
վէ թապուտու էօլիւլէրէ ույտուրուրլար : Պիղիմ բա-
րօլամլլ «իլի կէօրէիմ , իլէրիլէ՛ , տէմէք օլմալը : »

Պոճնու սէօյլէտիքտէն սօնրա յառաջագիմուլթիւն
թարաթտարըրընըն իմտատընա միւրաճաթ կէօսթէր-
տիլէր . վէ մէճլիս րէիսի Ուհլիս զարար վերտի քի :
1 . քրիստոնեայ եկեղեցիսի ճէմի իթիդատնամէլէրի կան-
գանալլարը րէտո ու թէրք էթմէլի . 2 . քրիստոնեայա
նագըլմալ քի եկեղեցի շիմտի նասըլ ըսա էօյլէ տէվլամ
էթմէսինէ տէսթիկլըր օլուպ՝ աղը Տիչ եկըրինէ գօսու ն .
3 . եկեղիի էքթիտէն միւթէպէր թուլթմալը . Վ իղիկիէ
նուս նամ պիր քարագիչ մէզհէպճէտէ դայէթ այգըրը
թաճմիլէրէ զաճիպ օլուպ նաս իչինտէ քէնտի թաճմի-
նինի տաղըթմագ դայրէթինտէ օլմալը իչիւն Բրուսիա
փատիշաճընըն էմրիլլէ մէմուրիէթինտէն աղ օլուպ՝ պու
մէճլիստէ պուլունտու . վէ պանա էօրֆ գուլլանըյօր
տէյիւ շիքնայէթ էթտի : Տէտի . պէնի քիլիսէտէն այրը-
մագտան էվլէլ իգթիղա էտէր քի քիլիսէնին պաշ մէ-
մուրու՝ էկէր պէօյլէ պիրիսի վար ըսա , պէնի օրատան
գօվսուն : Բէիսի մէճլիս Ուհլիս տէտի . « բրօղէոդան-
լըգ՝ քէնտի ագըլարընըն պէյէնտիլինէ եկըմէնէն ճէմի
քրիստոնեալարըն ճէմաթընտան միւրէթթէպ օլուպ ,
բրօղէոդան քիլիսէսինտէ բանագրանք օլամալ : » Շիւմ-
լէսի պիր աղըղ՝ «ֆէրին չաղըրշտըլար : Պաղըլարը շիմ-
տի էլ սէօղիւնէ ույարագ տէրլէր քի շիմտի էվլէլքի
վաղըթլար կէշտի . բանագրանք մանագրանք փարա էթ-
մէլ : Բնասընլար քի պու լաղըրտըլարըն քէօթիւ նէրէ-

Էրոտ տիր : Այգա՛ն էյէ՛ ինանաճաղընա՛ գարաբ՛ վեր-
մէյէն , վէ իբի քիշնին իթիգատը պիր պիրինն պէնդէ-
մէյէն բրօղէսգանլարըն իչինտէ՛ պիր քիմնէի տինն գար-
շը տըր տէյիւ բանագրել էթմէք ապէս օլուր :
Պունլար նէ տէմէք օլտուղունու հէր քէս գօ-
լայ աննար . մանհայէ վէ թաղիրէ հաճէթ տէ-
յիլ տիր : Պիր տխեր շիրքէթին տախի հազգընա՛
զաթէն հազըր պուլունան միւթէպէր պիր քիմնէ շէօյ-
լէ եազմըշ տըր :

« Իւթ-թի քրիստոնէայ շիրքէթինն սօն տէֆա ճէմ
օլմասընտա պիզ տախի հազըր պուլունուպ՝ մէզքիւր
շիրքէթին էնճամ մազսուտու հէր նէ գատար սահհի
ֆիքիրլէրէ վէ տինտար գալպլէրէ խօշ կէօրիւնիւր վէ օն-
լարը ճէլպ էտէճէք տէրէճէտէ հիւսիւնլիւ սիւրէթի
վար ըսա տա՛ զաթէն իշէ եարամազ օլտուղունա էյիճէ
գանտըգ : Շէրիտէմիղի օգույանլարա մայիւմ օլտուղու
վէճճ իւզրէ՛ մէզքիւր շիրքէթին մերամը՝ ճէմի քրիստոնէ
եալարը իւշ ֆատըլ իւզերինն իթ թիֆադէն պիրլիզէ կէ-
թիրիպ եէք վիճուտ էթմէքտէն իպարէթ իտի : Այէ իւշ
ֆատըլար պուլնլար տըր : 1 . Շէմի ինսանլարըն խալիզի
վէ փէտերի օլան Ալլահը սէվմէք : 2 . Լշօլմէզ մախուգ
վէ Ալլահ էվլատը օլան ինսանլարը սէվմէք : 3 . Իպնուլ-
լահ վէ ինսանլարըն գուրթարըճըր օլան Յիսուս Քրի-
ստոսու սէվմէք : Պու իւշ ասասըն իւզերինն մէզքիւր
շիրքէթ պինտ օլարադ պօլ պօլ վատ էթմիշ տիր քի՛ քէն-
տի աղալարընտան հիչ պիր քիմնէնին այրըճա թաշտը-
զը իթիգատընա վէ այնէ տայիր գըյասլարընա պիր թէպ-
տիլիէթ իտխալ էթմէյէ եախուտ գարշը սէյլէմէյէ եա-
խուտ քիւլլիէն տէֆ էթմէյէ իտտիալարը օլմայըպ՝ Լու-
թերէ թապիլէրի տէ , Վալվինն եէլմէնէնլէրի տէ , Ռօ-

մա իթիգատնաւ օլան գաթօլիկերի տէ, Ռում քիլի
սէսինէ աղա օլան օրթօօթսօլարը տա իչէրինէ դա
պուլ էտէճէքէր :

» Իմտի սօն տէֆաքի մէճլիսէրի ղայէթ աշիքնար
սուրէթ իլէ պէյան էթտի քի՝ պու Խմի-մի Կրիստոնէայ
Հիլի-իլի իտմինի իւզէրինէ ալան ճէմաթ՝ քէնտինէ առա
թուլթուղու իւզ պէնտլէրի հէր նէ դատար սերահա
թէն իյան էթմիշ իսէ՝ պունկարա պաղը տէյիլ իմիշ .
վէ քէնտի սաղլ մերամը՝ իլէն-լի-լ վէ Ժիստապի գա
պուլ էթմիշին քրիստոնէալարա իլտնի հարպ էթմէք իմիշ .
վէ պու իսմիլէ՝ թահգիդէն պիր շէյէ իմանը օլան քրիս
տոննալարն ճիւմլէսինի պիրտէն աննատըղը աշիքնար
օլմուշ տուր :

» Սօն մէճլիստէ քէլամ սէյլէյէնլէրին պիրիսի Ս
Սէրթ տ՝ Ուպրիլ զաթէն՝ սէյլէտիյիմիզի թահգիդ էթմ
մէյէ թային օլմուշ կիպի պուլունտու : Սէդքիւր իւզ
ասատէ օլ թարզ շէրհ վէրտի քի՝ լուղէթլէրին իգթիգա
սընճա աննայըլան մաննայը քիւլլէն ղայպ էտիպ, օլ ա
սասլարը տէյիլ քի իթիգատ պապընաւ Ալահն վարը
ղոնտան մատէ պիր շէյ գապուլ էթմէյէնլէրէ, իլա
բանդէիսդլէրէ տախի գապուլ օլունուր սուրէթէ տա
իսիլ էթտի : Պունուն գըյասընճա, իպնուլահ ղուղէ
թինի գապա աննայըլա սաղլ վէլատէթ զանն էթմէք
լաղմ տէյիլ իմիշ : Յիսուս էյլէ Ալահ էվատը ըմիշ
քի՝ պիդ ճիւմլէմիդ տէ ծնուն կիպի Ալահ էվատը օ
լա պիլիթ իմիշ իգ : Վէ ինսանլարն Գո-րիաթընդ տէն
մէսինին մանասը շու ումուշ քի՝ հէր քիմ քի ծնուն թէն :

1. Բանթէիդլիք նէ իթիգատաւ օլտուղու՝ ճէ
րիտմիզին պիրիմճի ճիլտինին 303 սահիթէսինտէ պէ
յան օլմուշ տուր :

պիհներին իճաք էտեր իսէ հալիլէ սելամէթ եօլունէ
տա պուլունուր : Տահար վար . Ալլահ լուղէթինին նատ
պէյնիտէ նէ մանուար վար ըսա՝ Ս . Աերթ տ՝ Աւարի-
լին ինտինտէ էօյէ աննաշըմաղ . Ալլահ տեմէյիլէ՝ պիր
ֆիր ու ալլի մուլաղ աննայօր . վէ պու ասիրտէ
պու լուղէթերի գուլանաղարն նէ տեմէք խթէտիյի
էլ վերէճէք դատար աննաշըմիշ տըր :

« Պու վէճհէ՝ Ս . տ՝ Աւարիլին ճէմի ֆէյլէսօֆ
լարը շիրքէթէ տախիլ օլմաղաւ տալէթ ու ճէպը էթմէ
սի աննաշըմաղ պիր շէյ օլմաղ : Վէ Վ շլգէր իշիւն տա-
խիլ քէնտիսի պիլմէյերէք Յիսուս ֆիրսուսա թապի ի-
տի տեմէսինէ տախիլ թաճիւպ էթմէյիլ : Տիշիւնմէք
պիլլէն ատամլարա եալընըզ պունու սիւպ էտեր իղ՝ քի
պու պէօյէ օլտուղու հօթէ շիրքէթին ատարը նէրտէ
գալըր . վէ շիրքէթ աշիքիտար հիյլէ սրբասընա կէսմէզ մի :
Ենճազ պունու պիլմէք կէրէք տիր քի՝ Ս . Աերթ տ՝
Աւարիլին քէլամլարընը քիմսէ գարշըլամտըգտան մա-
տէ՝ ճիւմէնին թէհասսիւնիւնէ շայան կէօքիւտիւ . վէ
մէճիսին ըէսի պուլունան զաթ ամմէսին պէյէնմէսինէ
պազարազ մէճիսէ խիթամ վերմէսինտէ իլան էթտի քի՝
պու շիրքէթ պիլլիմ փագթըմըլըն էն աղիմ վէ կիւզէլ
վէ աղիվ վէ հէյրան օլմաղա լայըզ պիր շէյ տիր :

« Հիրքէթէ տախիլ օլանլարըն՝ քէնտի իշէրինէ
պէյէնիպ մէտօ էթմէլէրի գալայ աննաշըլըր պիր շէյ տիր .
անճազ զանն էթմէսինլէր քի իճատ էթտիլլէրի շիրքէթ

1 . Բանդէիսդէրին պազըլարը աերլէր քի՝ Ալլահ
տեմէք ֆիլլէ Է-մի-մի տիր . վէ ճէմի ինտանլարա թազ-
սիմ օլմուշ օլուպ ճիւմէսինին ֆիլքէինին նէքիւնիւնտէն
պիր թամ Ալլահ հասըլ օլուր : Ս . Աերթ տ՝ Աւարիլ
պու սընըֆա մայիլ կէօքիւնիւր :

ճեմի մեղհեալներն վե իթիգտուարն իւզերնէ Տիւքմ
էտէճէք գատար նուֆուզ քէսսլ էտէճէք տիր : Լէնի
պիր մեղհեալ տախի պուշլար փէյտահ էթմիշէր : , քի
պունա տախիլ օլանլարն հեր պիրիսի քրիստոնեալդ ի-
թիգատընը պիրէր պէնտինի ինքեար էտէճէքլէր : վե մեմ
էքէթիմիդէ եէնի պիր ֆըրգատա պունուն իւզերինտէն
մէյտանա կէլէճէք : Պունլարն իշե Լլամանիատա պիր վա-
գըթ շէրէֆ պուլուպ ազ վագըթտան սօնրա պաթալ օ-
լան Լիւր ֆրայնի (ըջգ շիրքէթի) տէնիլէն շիրքէթէ
պէնդէր օլուպ, փարլադլըդ տախի օնուն կիպի ազ սի-
րէճէք տիր : Պիր վագըթ խաֆիֆ ագըլը պիր դաշ քի-
շի այարտա պիլէճէք : Լաքին տայանըզլը վե էյի պիր շէյ
հասըլա կէլմէյէճէք : Պիրինին զամիրի էնտիշէյէ տիւ-
շիւպ գալպինէ շիւպհէ կիրէրէք քրիստոնեալըզա արդու
էտէրսէ՛ միւշքիւլլէրինի հալլ էթմէք իշիւն կիտէճէյի
պու շիրքէթ օլամազ : Լլաշըն վարըզընտան պաշգա
պիր շէյէ ինանմայան սօլիուն վե միւնքիր իթիգատ օլ-
մազ արատըզլարը : էյլէքիմսէլէրէ միւրաճաաթ էտէր-
լէր քի՝ Լւետարանա ինանալար , վե հեր նէ գատար
ֆագըր վե զայիֆ իսէլէր՝ տիւննափի ատամլարա կիւնահ
վե քերէմ վե մազթիրէթ իւզերինէ քէլամ «էյլէյէ-
լէր : »

Պու թագրիրլէրի իւզերինէ բրօդէսդանլարն տինճէ
հայի աճրնաճագ պիր շէյ տիր : Վրիստոնեալըզա ասաս
տէյի Ս. Լւետարանը հեր քէսէ կէօսթէրի իքէն՝ նիւ
հայէթի օրայա վարմըշ քի , իւշ սատըր լազըրտըլա
ճեմի քրիստոնեալըզ խիւլասա էթմիշ օլույօրլար , վե օ
լազըրտըլարը տա տէֆա մանեա ալթընա սօղույօրլար :
Լշկէր քրիստոնեալըզա ասաս օլմագ իւզրէ պիր մուխ-
թասար իթիգատնամէ լազըմ ըտը իսէ՛ քրիստոնեալըզ

պիւթիւն տիւնեայէ չափ էաէն առաքեալ լարըն պիւ իթ-
թիֆազ նէշը էթտիյի իթիգատնա՞ն (Հանգանակ) նէ՞
օլմուշ ուտու : Պագաթ օլ իթիգատնամէտէ էօյլէ պէնտ-
լէր վար՝ քի բրօդէսդանլարըն էքսէրիսի ինանմազ . օն-
լարը տախի գալտըրարագ վէ ճէմի բրօդէսդանլարըն պիւ
իթթիֆազ ինանորդլարընը տերճ էտիպ պիր պիրինտէն
Փարգ օլունտուդլարը պէնտլէրի ֆէսխ էտէրէք պէօյ-
պիր շէյ հափմըշլար : Պու տուր Հարմս նամ նէմցէլի
պիր բրօդէսթան ալիմին տէտիյի՝ քի բրօդէսդանլարըն
իթթիֆազէն գապուլ էթտիքլէրի իթիգատըն ճիւմէսի
պիր թըրնագ իւզէրինէ հազըլա պիլիր : Պագաթ պէօյ-
լէ կիտէրսէ՝ հազընըն էթրաֆընը րէսիմլէրիլէ տօնատա-
ճագ գատար պօշ հէր տախի գալաճագ տըր :

Հալ պու քի՝ պիր բրօդէսդան հէր նէ գատար ախէր
բրօդէսդանըն իթիգատընա պէյէնմէզ իսէ տէ , (նասըլ
քի Ռըլի- Իրէլիէնին միւէլլիֆի Ս՝ Սէրժ տ՝ Ուպրի-
լին վէ մէգքիւր շիրքէթին իթիգատընա պէյէնմէմիշ) ,
գարշը «էօյլէմէյէ վէ մահանա գօմաղա հագդը Եօգ
տուր : Վէնտի մապէյնլէրինտէ ալէսսէվիէ մագպուլ
թութուլմուշ գանուէն տուր քի հէր քէս քէնտի տինինի
Եւետարանտան էօյրէնէճէք , վէ նասըլ աննարսա՝ էօյլէ
ինանմաղա պօռճլու օլաճագ : Ս՝ Սէրժ տ՝ Ուպրիլ՝ Ե-
ւետարանը օգումուշ , Հիսուսուն Ելլահ էվլատը օլ
տուղունու վէ ճէմի ինտանլարը խէլաս էթտիյինի տէ օն-
տա րասթ կէլմիշ , ֆադաթ իւմիւմի քրիստոննայ շիր-
քէթինին մէգքիւր մէճլիսինտէ թաֆսիլ էթտիյի կիպի
աննամըշ . Ռըլի- Իրէլիէնին օնու տախի էթմէյէ նէ՞
հագդը վար :

ՓՈԸՆՍԸՋԱՆԻ ԹԵՐԱԽԻՄԷՍԻ

Երբդատէ քիմսէլէր քէնտի ասըղատէլիքլէրինէ ա-
սաս վէ իսպաթ օլան էպ ու էճտատ վէ սիլտիլէլէրինին
տէֆթէրինի զայ էթմէյիպ ամմէյէ իլան էթմէթլիյի իֆ-
թիսար աստ էթտիքլէրի միսիլին՝ պիր միլէթին ասըլ-
զատէ օլմասընը միւպէլին թէմարիսլէրին լիսանի ակտ-
րէ թէրճիւմէ վէ նէշո ու թապ օլմասը՝ օլ միլէթին
շէրէֆինին արթմասընա սէպէպ օլաճաղը շիւպճէտէն ա-
րի տիր :

Նէմի վադթ իշխտիրիզ վէ պիզ տախի սէօյլէրիզ՝
քի պիզլիմ Հայ միլէթի նէրէտէն կէլմէ վէ նէ գատար,
էսքի վէ իթիպարէ լայըզ միլէթ օլտուշու պու անէ
տէկին Լըրորա միլէթլէրինէ մալիւմ օլմատըղը էճիւտէն
պիզլի տէրմէ չաթմա վէ շունտան պունտան տէվշէրիլմէ
պիր միլէթ աստ էտէրէք, պիզտէն աշաղը օլան միլ-
թէթլէրէ էթտիքլէրի րայէթ ու իթիպարը պիզտէն էսիր-
կէրլէր. վէ չօզլարը տախի տիւննա իւզէրինտէ Հայ վէ
Լըմէնի իսմիլլէ պիր միլէթի մախսուսէ պուլունտու-
ղունու տախի պիլմէզլէր : Վէ պու հալէ թէէտուֆ
էթմէթիզ կէօսթէրիք քի՝ միլէթիֆիզի տիւրլէրինէ վէ
ալէ խուսուս Լըրորա միլէթլէրինէ թանըաան պիքիսի
օլտա՝ օլ քիմսէտէն զայէթ մէմնուն վէ միլթէլէքքիւր
օլաճաղըզ : Ընճազ օնա նէ տէմէլի քի՝ միլէթիֆիզին
թէմարիսլինտէ հալա էօյլէ քիթապլար վար տըրլար քի՝
պու կիւնէ տէք էլ նազըսը գալմըշլար, վէ պունտն ի-
շիւն ազ պուլունուրլար. հիչ տէյիլիսէ՝ օլ էլ նազըլա-
րընա մուքաասարըրէ օլանլար էօրնէյինի չօղալթապար քի
զայ օլմազ թէհլէքէսլինտէն էմին օլտա՝ օլ գատար այ-

ըստինմանդ : Լշարի Լշլենօղ մասալարընտտ օգուր ուղ
քի՝ պիր մահայտե դայէթ միւպահ ալթուն մատենի
մար ըմրչ, լաքին օնա քիմսե էլ տօգանտըմասըն տէյիւ
Տիբճիւօլէ՝ օն իսմինտե պիր ճանապար մուհաֆաղասընա
նասպ օլունուպ՝ օլ թարաֆա քիմսեի օղրատմաղ ըմրչ :
Լշլ հաղըսը կէրէք թէվարիկս կէրէք ասէր կէօնէ քի
թապալարա մութաաարըք օլանլարտա պու միսիլիւ
Տիբճիւօլէ՝ օն պաղը պուլունուր, քի իհրաք գաղասըն
տան թէյէֆ վէ քիւլ օլմաղ թէհլքէսինի տախի տէր
խաթըր էթմէյիպ՝ էլէրինտե օլան քիթապալարըն էօր
նէկի եալընըղ քէնտիլէրինտե օլմասըն : իֆթիխար սայար
լար, պուլտան նէ իֆթիխար չըգար՝ պիլմէմ, լաքին
հէր քէս իֆթիխարըն նէ պարաա օլտուղունու գօլայ
ճա օնտան աննայա պիլիւր, քի պու միսիլիւ քէմ էնտի
շէյի զաթլարըն իսմի պեանէն պու սըրատա գօնմուշ օլուր
իսէ քէնտիլէրի նէ տէրէճէ խօշանըղար : «Ելլէր
տիւրլիւ թիւրահաթ սէպէպլէրիլէ միլէթլէրինին շէրէ
ֆինի քէթմ էթմէքտե օլտուղլարընտան՝ օլ էլ հաղը
սը թէվարիկլէրէ մութաաարըք օլմաղ իշիւն հէր նէ
գատար աղճէ վէ էմէկ սարֆ էթմիշէր իսէ տէ՝ քիմ
սէյէ խալըրարը օլմատըղ իշիւն քիմսէնին ինանտե
խայրիսահ աոտ օլունմաղա հաղլարը հօղ տուր :

«Ե՛ գոտար պուլարտան զիատե մէտհէ շաէսթէ
օլուր օլ քիմսէ քի՝ քէնտիսի միլէթիմիգտէն օլմայարաղ
տախի՝ եալընըղ լիսանըմըղա աշնա օլմաղըլա՝ միլէթիւ
միգին ճէմի էսքի թէվարիկլէրինի տէվիլիւպ՝ վէ շիմ
տիքի վաղըթտա ճէմի Լշարըանըն լիսանի իւմիւ միսի
մաղաթընտա օլան ֆրանսըղ լիսանընա թէրճիւմէ էտիպ՝
հայճալարըլա պիլիքտե թապ ու նէշր էթմէյի, վէ
պաղը իղթիլա էտէն եէլլէրինէ տէ հաշիէլէր (ճանօ
թութիւն) իլավէ էթմէյի իլթիլամ էթմիշ տիր : Սօ
օիւ Լշտուարտ Տիւ լըրիէ պու ճէտաթէթլի խըղմթէ էլ
փուրտուգտա՝ միլէթին կէրէք մալիւմաթճա կէրէք աղ
ճէ ճիհէթիլլէ իյանէսինի մուղթաղի քէօրիւպ՝ մա

խման խոստովանող Լ. Գարրիէլ Ե. յիշատակի
Սարգսյանի քննութեան նարտըմ ճշտապէս . վե թերձիւ
մէ էտիպ պատճառը քիթապարտ տախի միւշթերի իւ
թեր : Պատճառը թէվարիս քիթապարտընն պազըւա
քը պունտան ագտեմ եպընըզ հայճաւը հաշիւեիզ ըւ
թամբա օլունմուշ : վե պազըւարը էլան էլ եազըւար տըր
լար : վե իշէրինտէ՝ դայէթ նատիր պուլունանլար տա
վար տըրլար : Եւօյլէ քի՝ պունլարըն ճէմի՝ մեղքիւր
Պօսիւ Տիւրքիէնին գայտ էթտիյի տէֆթէր միւշիւ
պինճէ օթուզ տէօրթ գըթա օլուպ՝ պունլարըն եալը
նըզ օն ալթը թանէսի ըսթամբա տըր :

Պու օթուզ տէօրթ գըթա քիթապարտըն ճէսա
մէթլիկերի՝ Եթաթանգեղոս վե խորենացի վե էմապէ
կիպի , պիթեր եախուտ իթիշեր ճիլտ օլուպ , Պ եւնոզ
Լըրէզ վե Սիթթար Ե. յիւանցի կիպի ուֆապարտըն
տա իթիսի եախուտ իւշիւ պիթ եէրտէ պիթ ճիլտ օլա
ճաղընը խապեր վերիթ . վե պաճաւը խոստովանող տա
քեար էթ մէք հէվէսինտէն սարֆի նազար էտիպ եա
լընըզ օլաճադ մարաֆը չըդարմասընը հիսապ էտերէք՝
հէր պիթ ճիլտինն օնար վե զիատէ պէօյիւճէքլերինն
օն իթիշեր ֆրանք պաճա քէստիյինի նէշո էթտիյի ի
լաննաւտէ իշար էտիպ , եալընըզ իւք ճիլտի՝ իշիւտէ
զիճլեր (աղիւսակ) պուլունմասըյա պամասը զաճ
մէթլի վե մարուֆու օլտուղու իշիւն պաճաւը 25
ֆրանք օլաճաղընը խապեր վերմիշտիր : Իւք ճիլտինն
մարուֆունու՝ հալեա Պտորսըրդա միւթէմէքիւն
տաալէթիւ Եղա Խաշիկ Լազարէվ ճէնապլերի էտա էթ
միշ օլմազլա՝ եազընտա պու ճիլտին ըստամբաւը թէք
միշ օլաճաղը մէմիւլ տիւրա՝ յեմարըզ քի՝ միլէթ իմիզին
շերէֆինն միւլթիէլա օլան զաթլար պու քիթապարտը
մէմունէն վե միւթէշէքքիւրէն գապուլ էտիպ՝ պու
զաճմէթի չէքէն ալթմ զաթա տոխի՝ միլէթիմիդի ա
խերինն կիւն պէ կիւն զիատէ թանըթմազա դայրէթ
վերմիշ օլուր :